

GEOGRAFIA

Klasa szósta

Dział 1: Ziemia we wszechświecie. Orientacja na Ziemi

Uczeń:

- określa miejsce Ziemi w Układzie Słonecznym według teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika oraz wyjaśnia różnice między gwiazdą a planetą;
- omawia pozorną wędrówkę Słońca po niebie w cyklu dobowym;
- wykonuje pomiar wysokości Słońca w trakcie zajęć w terenie oraz porównuje wyniki uzyskane w różnych porach dnia i roku;
- wyjaśnia pojęcia: ciało niebieskie, planeta, gwiazda, księżyc, Układ Słoneczny, galaktyka, orbita, teoria heliocentryczna, górowanie Słońca;
- demonstruje z użyciem modeli (np. globusa i latarki lub tellurium) ruch obrotowy Ziemi, określa jego kierunek, czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego;
- wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a pozorną (widomą) wędrówką Słońca, w tym omawia górowanie Słońca, istnienie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych;
- wyjaśnia, dlaczego w Polsce Słońce nie góruje w zenicie;
- wyjaśnia pojęcia: ruch obrotowy, zenit, strefy czasowe, czas uniwersalny, czas środkowoeuropejski;
- demonstruje przy użyciu modeli (np. tellurium lub globusa i latarki) ruch obiegowy Ziemi;
- przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku;
- omawia zależność ruchu obiegowego Ziemi z cykliczną zmianą pór roku;
- wyjaśnia pojęcia: ruch obiegowy, rok kalendarzowy, rok przestępny, pierwsze dni astronomicznych pór roku;
- wymienia strefy oświetlenia Ziemi;
- wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi;
- wymienia zależności między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów;
- wyjaśnia zależność ruchu obiegowego oraz długość dnia i nocy w różnych strefach geograficznych (dzień polarny, noc polarna);
- wyjaśnia pojęcie: strefy oświetlenia Ziemi;
- wymienia nazwy stref oświetlenia Ziemi;
- wyjaśnia pojęcie: współrzędne geograficzne;
- określa, jaką wartość może mieć szerokość geograficzna;
- określa kierunki szerokości geograficznej;
- podaje szerokość geograficzną wybranych równoleżników: zwrotników, kół podbiegunowych, równika;

- odczytuje wartość szerokości geograficznej wybranych punktów na globusie i na mapie;
- stosuje w praktyce pojęcie: szerokość geograficzna;
- wyjaśnia rolę zastosowania współrzędnych geograficznych w praktyce;
- wyjaśnia pojęcie: współrzędne geograficzne;
- określa, jakie wartości może mieć długość geograficzna;
- określa kierunki długości geograficznej;
- odczytuje wartość długości geograficznej wybranych punktów na globusie i na mapie;
- na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach oraz na globusie;
- odczytuje współrzędne geograficzne na globusie i na mapach;
- wyjaśnia i stosuje w praktyce pojęcie: długość geograficzna;
- wyjaśnia pojęcia: rozciągłość południkowa i rozciągłość równoleżnikowa;
- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi;
- wyjaśnia i stosuje w praktyce pojęcia: szerokość geograficzna i długość geograficzna, rozciągłość południkowa i rozciągłość równoleżnikowa;
- analizuje mapę topograficzną własnego regionu;
- wyznacza w terenie współrzędne dowolnych punktów (za pomocą mapy lub GPS);
- przedstawia, jakie jest znaczenie nawigacji satelitarnej w określaniu położenia i współrzędnych geograficznych, stosuje w praktyce urządzenia lokalizacyjne;

Dział 2: Geografia Europy

Uczeń:

- charakteryzuje położenie, przebieg granic oraz linii brzegowej Europy;
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Europy;
- wskazuje na mapie najważniejsze formy ukształtowania powierzchni Europy;
- wyjaśnia wpływ ruchów górotwórczych na ukształtowanie powierzchni Europy;
- wyjaśnia pojęcia: cieśnina, przylądek, półwysep, wyspa, archipeląg, linia brzegowa;
- przedstawia zróżnicowanie klimatyczne Europy oraz czynniki, które o tym decydują;
- odczytuje z diagramów klimatycznych i tabel oraz porównuje informacje dotyczące wysokości i rozkładu temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w ciągu roku;
- opisuje na podstawie mapy zasięg stref i typów klimatu w Europie;
- przedstawia czynniki mające wpływ na klimat Europy;
- wyjaśnia pojęcia: czynniki klimatotwórcze, prąd morski, typ klimatu, kontynentalizm klimatu
- przedstawia podział polityczny Europy oraz rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu;
- przyjmuje postawę szacunku do innych kultur przy zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego kontynentu;
- wyjaśnia pojęcia: Unia Europejska, strefa Schengen;
- wyjaśnia rozmieszczenie ludności oraz główne przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw w Europie;
- wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zróżnicowania demograficznego Europy;
- określa społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji na obszary Europy;

- przyjmuje postawę szacunku i zrozumienia innych kultur przy zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego kraju;
- wyjaśnia i stosuje w praktyce pojęcia: przyrost naturalny, migracje (emigracja, imigracja), saldo migracji, przyrost rzeczywisty;
- określa podobieństwa i różnice między wielkimi miastami Europy – Londynem a Paryżem;
- przedstawia układ urbanistyczny Paryża i Londynu;
- wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zróżnicowania demograficznego europejskich metropolii;
- przedstawia pozytywne i negatywne strony życia w wielkim mieście;
- wyjaśnia pojęcia: urbanizacja, metropolia, aglomeracja;
- wykazuje związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii;
- wskazuje państwa wykorzystujące surowce odnawialne, nieodnawialne (w tym energię jądrową);
- wyjaśnia pojęcia: surowce odnawialne, surowce nieodnawialne, alternatywne źródła energii, energia geotermalna i stosuje je w praktyce;
- na przykładzie Islandii określa związek między położeniem obszaru na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi;
- wskazuje położenie Islandii na mapie Europy;
- analizuje zalety i wady izolacji wyspy;
- wyjaśnia pojęcia: wulkan, trzęsienie ziemi, skorupa ziemska, płyty litosfery, magma, lawa, gejzer;
- przedstawia znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług w gospodarce na przykładzie Francji;
- wykazuje związek między cechami środowiska przyrodniczego a wykorzystaniem różnych źródeł energii we Francji;
- wyjaśnia pojęcia: sektory gospodarki, struktura zatrudnienia, produkt krajowy brutto, nowoczesne technologie, przemysł high-tech, import, eksport;
- przedstawia wpływ klimatu, typów gleb i ukształtowania powierzchni na rozwój rolnictwa Węgier i Danii;
- porównuje cechy rolnictwa Danii i Węgier;
- omawia główne uprawy i gatunki zwierząt, których chów prowadzi się w wybranych krajach;
- wyjaśnia pojęcia: plony, zbiory, struktura użytkowania ziemi, użytki rolne, chów zwierząt;
- wykazuje związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej;
- wykazuje powiązanie między klimatem a rozwojem turystyki;
- wymienia atrakcje przyrodnicze i kulturowe krajów Europy Południowej;
- określa korzyści i zagrożenia wynikające z dużego ruchu turystycznego w Europie Południowej;
- wyjaśnia pojęcia: infrastruktura turystyczna, walory turystyczne, walory kulturowe, walory przyrodnicze;

Dział 3: Sąsiedzi Polski

Uczeń:

- charakteryzuje przemiany struktury przemysłu w Niemczech na przykładzie Nadrenii Północnej-Westfalii;
- opisuje ekonomiczne i społeczne skutki restrukturyzacji przemysłu;
- wyjaśnia różnicę między obecną i dawną strukturą przemysłu w Niemczech;
- wyjaśnia potrzebę kształtowania dobrych relacji Polski z Niemcami;
- wyjaśnia pojęcia: restrukturyzacja przemysłu, modernizacja przemysłu.
- wskazuje na mapie oraz opisuje położenie geograficzne Białorusi i Litwy;
- charakteryzuje oraz porównuje środowisko geograficzne Białorusi i Litwy;
- projektuje trasę wycieczki po Litwie i Białorusi, uwzględniającą wybrane walory środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- charakteryzuje relacje Polski z Białorusią i Litwą;
- wskazuje na mapie i opisuje położenie geograficzne Czech oraz Słowacji;
- porównuje, na podstawie map środowisko przyrodnicze oraz kulturowe Czech i Słowacji;
- przedstawia przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech oraz Słowacji;
- charakteryzuje relacje Polski z jej południowymi sąsiadami;
- wyjaśnia pojęcia: walory turystyczne, walory kulturowe, walory przyrodnicze;
- wskazuje na mapie i opisuje położenie geograficzne Rosji;
- opisuje zróżnicowanie środowiska przyrodniczego i charakteryzuje gospodarkę Rosji;
- wyjaśnia potrzebę kształtowania dobrych relacji Polski z Rosją;
- wyjaśnia pojęcia: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina;
- wskazuje na mapie Ukrainę i opisuje jej położenie geograficzne;
- przedstawia problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy;
- charakteryzuje relacje Polski z Ukrainą;
- wyjaśnia pojęcie: aneksja Krymu;